

Maddi Kaygı ve Akademik Erteleme Davranışı Arasındaki İlişki: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir İnceleme

Cafer Mert Köse^{1*}, Muhammet Übeydullah Öztabak²

Citation : Köse, C. M. ve Öztabak, M. Ü. (2025). Maddi Kaygı ve Akademik Erteleme Davranışı Arasındaki İlişki: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir İnceleme. *Türk Eğitim Değerlendirmeleri Dergisi*, 6(2), 101-123.
Received : 30.09.2025
Accepted : 29.12.2025
Published : 31.12.2025
Publisher's Note : Istanbul Medipol University stays neutral with regard to any jurisdictional claims.
Copyright : © 2022 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the DergiPark.

ÖZ

Üniversite öğrencilerinde artan maddi kaygılar, akademik yaşamın farklı alanlarında olumsuz etkiler yaratabilmektedir. Bu araştırma, üniversite öğrencilerinin maddi kaygı düzeyleri ile akademik erteleme davranışları arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamaktadır. İstanbul ilinde bulunan çeşitli devlet ve vakıf üniversitelerinde 2024-2025 eğitim öğretim yılında öğrenim gören 320 üniversite öğrencisinden elde edilen veriler, Maddi Kaygı Ölçeği ve Akademik Erteleme Ölçeği-Kısa Form kullanılarak toplanmıştır. Veriler paket bir programda analiz edilmiş; Pearson korelasyon analizi, bağımsız örneklem t-testi, ANOVA, regresyon ve çoklu regresyon analizleri uygulanmıştır. Bulgular, maddi kaygı düzeyinin akademik erteleme davranışını anlamlı düzeyde yordamlandığını göstermektedir ($\beta = .377$, $p < .001$). Özellikle ülkemizde yaşanan geçim sıkıntısı ve artan maliyetler öğrencilerin geleceğe dair ekonomik kaygılar ile birleşerek akademik görevlerini erteleme

1 Yüksek Lisans Öğr.; Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, cafermertkose@outlook.com; Orcid ID: 0009-0003-6330-3420.; Sorumlu Yazar
2 Doç. Dr., Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, muoztabak@fsm.edu.tr; Orcid ID: 0000-0003-4923-2163

eğilimlerini artırmaktadır. Ayrıca erkek öğrencilerin kadın öğrencilere kıyasla daha yüksek düzeyde maddi kaygı yaşadığı, ancak cinsiyetin akademik erteleme üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı bulunmuştur. Eğitimini kendi geliriyle sürdüren öğrencilerin, aile desteğiyle geçinen öğrencilere göre daha az erteleme davranışı gösterdiği de tespit edilmiştir. Sonuç olarak, maddi kaygının öğrencilerin akademik işlevselliklerini olumsuz etkilediği, özellikle ekonomik belirsizliklerin arttığı dönemlerde bu etkinin daha da belirginleştiği söylenebilir. Bu çalışma, üniversite öğrencilerinin maddi kaygılarının yalnızca ekonomik değil, bilişsel ve davranışsal düzeyde de olumsuz etkiler yarattığını ortaya koyarak literatüre katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Akademik erteleme, finansal stres, maddi kaygı, üniversite öğrencileri, zaman yönetimi

The Relationship Between Financial Anxiety and Academic Procrastination: A Study on University Students

ABSTRACT

Increasing financial concerns among university students may lead to negative effects across various aspects of academic life. This study aims to examine the relationship between university students' levels of financial anxiety and their academic procrastination behaviors. Data were collected from 320 university students enrolled during the 2024–2025 academic year at various public and private universities in Istanbul, using the Financial Anxiety Scale and the Academic Procrastination Scale–Short Form. The data were analyzed using a statistical software package, and Pearson correlation analysis, independent samples t-tests, ANOVA, regression, and multiple regression analyses were conducted. The findings indicate that financial anxiety significantly predicts academic procrastination behavior ($\beta = .377, p < .001$). In particular, financial hardship and rising living costs in the country, combined with students' economic concerns about the future, appear to increase their tendency to procrastinate on academic tasks. Additionally, male students were found to experience higher levels of financial anxiety compared to female students; however, gender did not have a significant effect on academic procrastination. It was also determined that students who finance their education through their own income exhibit lower levels of procrastination than those who rely on family support. In conclusion, financial anxiety negatively affects students' academic functioning, and this effect becomes more pronounced during periods of increased economic uncertainty. By demonstrating that university students' financial anxieties have adverse effects not only at the economic level but also at cognitive and behavioral levels, this study aims to contribute to the existing literature.

Keywords: *Academic procrastination, financial anxiety, financial stress, time management, university student*

1. Giriş

Üniversite yılları, ergenlikten yetişkinliğe geçişin yaşandığı, bireylerin yalnızca mesleki bilgi edinmekle kalmayıp aynı zamanda aileden bağımsızlaşma, toplumsal roller edinme ve kişisel kimliklerini yapılandırma gibi temel gelişimsel görevleri yerine getirdikleri kritik bir süreçtir (Atak, 2011; Ceyhan, 2006). Bu süreçte öğrenciler hem akademik başarılarını sürdürebilmek hem de mezuniyet hedeflerine ulaşabilmek için çeşitli bireysel ve çevresel engellerle mücadele etmek zorunda kalmaktadır. Üniversiteye başlangıç süreci; aileden fiziksel olarak ayrılma, barınma sorunları, yeni arkadaşlık ilişkileri kurma ve ekonomik sorumlulukları üstlenme gibi yaşam olaylarını barındırdığı için öğrenciler adına önemli bir stres kaynağıdır (Astuti vd., 2021; Gizir, 2005). Birey bu süreçte, karşılaştığı çevresel değişimlere uyum sağlamaya çalışırken, aynı zamanda 'ben kimim?' sorusuna yanıt arayarak kimlik kazanma ve bireyselleşme mücadelesi vermektedir (Deniz, 2006). Kişisel, akademik ve toplumsal anlamda yaşadığı stres faktörleri ile baş edebilmesi, bu süreci daha kolay geçirmesini sağlayacaktır (Erdoğan vd., 2005). Bu zorluklardan biri olan akademik erteleme davranışı, üniversite öğrencileri arasında oldukça yaygın bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Akademik erteleme, bireylerin yerine getirmesi gereken akademik görevleri (sınav çalışması, proje hazırlığı, ödev tamamlama vb.) zamanında yapmaktan kaçınmaları, bu görevleri sürekli olarak geciktirmeleri ve çoğunlukla son dakikaya bırakmaları şeklinde tanımlanmaktadır (Steel, 2007). Bilindiği gibi akademik ortamda öğrencilerin dönem ödevi hazırlama, sınavlara hazırlanma, haftalık okuma ödevlerini tamamlama, akademik idari işleri yerine getirme, derslere katılım gibi yapılması gereken görevleri olmasına rağmen bu görevlerin yerine getirilmesi sıklıkla ertelenmektedir. Erteleme davranışı, bireyin istenmeyen görevden kaçınarak anlık bir rahatlama (haz) yaşamasını sağlasa da, bu durum "kısa vadeli kazanç, uzun vadeli kayıp" ilkesiyle işler; sonuçta artan zaman baskısı, birey üzerinde başlangıçtakinden çok daha şiddetli bir kaygı, stres ve pişmanlık duygusu yaratır (Tice ve Baumeister, 1997; Balkıs, 2013). Akademik erteleme davranışında bulunan üniversite öğrencileri içinde bu durum geçerli olup kaygıyla birlikte suçluluk duyma, yetersiz hissetme, stres, başarısızlık gibi olumsuz duygular yaşayabilmektedirler (Akbay ve Gizir, 2010). Akademik erteleme davranışı sonucunda olarak öğrenciler, dönem derslerinde başarısız olma, öğrenim süresini uzatma, okula devam etmeme, okulu bırakma vb. durumlarla karşılaşabilirler (Baltacı, 2017) Yapılan araştırma çalışmaları akademik erteleme davranışının özellikle bu alanlarda yoğunlaştığını (Rothblum, vd. 1986) ve bu davranışın yapılan işin miktarını ve kalitesini düşürerek akademik başarıya engel teşkil ettiğini göstermektedir (Wadkins, 1999).

Solomon ve Rothblum (1984), akademik erteleme davranışını, öğrencinin önemli görevleri yerine getirme sürecinde yaşadığı içsel çatışmaların ve kaygının bir yansıması olarak değerlendirerek, ertelemenin sadece bir alışkanlık değil, aynı zamanda bilişsel, duygusal ve motivasyonel faktörlerle iç içe geçmiş bir sorun olduğunu vurgulamıştır. Benzer şekilde, Tice ve Baumeister (1997), akademik ertelemenin kısa vadeli rahatlama sağlasa da uzun vadede akademik performansta düşüş, öz saygı kaybı ve psikolojik tükenmişlik gibi ciddi sonuçlar doğurduğuna dikkat çekmiştir. Erteleme davranışı, bireyin zaman yönetimi becerileri, öz-disiplin düzeyi, öz-yeterlik algısı ve kaygı düzeyleriyle yakından ilişkilidir (Balkis ve Duru, 2017). Ferrari (2010) ise ertelemenin bireyin akademik başarısını düşürmesinin yanı sıra yaşam doyumu, motivasyon ve benlik saygısı üzerinde de olumsuz etkiler oluşturduğunu belirtmektedir. Bu davranış, yalnızca zamanın etkisiz kullanımına değil, aynı zamanda bireyin akademik ve psikolojik işleyişinde bozulmalara yol açan karmaşık bir sürecin dışı vurumu olarak görülmektedir. Ellis ve Knaus (1977) yaptıkları çalışmada, üniversite öğrencilerinin yaklaşık olarak %95'inin; Potts (1987) %75'inin kendilerini ertelemeci olarak nitelendirdiklerini ifade etmişlerdir.

Türkiye'de yapılan araştırmalar da bu küresel eğilimi desteklemektedir. Örneğin Çakıcı (2003), akademik ertelemenin yüksek kaygı düzeyiyle bağlantılı olduğunu ve bu durumun öğrencilerin ruh sağlığı üzerinde olumsuz etkiler yarattığını ortaya koymuştur. Özer ve Topkaya (2011) ise erteleme davranışının yalnızca zaman yönetimi yetersizliğinden değil, aynı zamanda bireyin yaşam koşullarına bağlı olarak gelişen psikolojik baskılardan da kaynaklanabileceğini belirtmiştir. Uzun Özer ve Ferrari (2009), akademik ertelemenin bireyin akademik kimliği, kariyer hedefleri ve öz yeterlik algısıyla doğrudan ilişkili olduğunu vurgulamışlardır. Klassen ve arkadaşları (2008) ise bu davranışın benlik algısı ve stresle başa çıkma stratejileriyle de doğrudan ilişkili olduğunu ortaya koymuşlardır. Bu kapsamda akademik erteleme, bireyin sadece akademik başarısını değil, aynı zamanda psikolojik dayanıklılığını, öz denetimini ve yaşam doyumunu etkileyen çok boyutlu bir durum olarak ele alınmaktadır (Klassen vd., 2008). Bu bulgulara göre, erteleme davranışının yalnızca bireysel özelliklerle değil, öğrencilerin yaşadıkları psikososyal stresörlerle de bağlantılı olduğu söylenilebilir.

Akademik erteleme; yalnızca zaman yönetimi becerilerinin eksikliğiyle açıklanamayan, çevresel uyaranlar ve kişilik özelliklerinin etkileşimiyle şekillenen çok boyutlu bir olgudur. Bu bağlamda yapılan araştırmalar, görevi zamanında yerine getirememeye endişesi, performans kaygısı ve başarısızlık korkusunun, erteleme davranışını yordayan en güçlü psikolojik faktörler

olduğunu ortaya koymaktadır (Solomon ve Rothblum, 1984; Balkıs ve Duru, 2010). Kaygı, endişe verici düşünceler, gerginlik ve çeşitli fiziksel belirtiler ile tanımlanan duyguyu ifade etmektedir (Amerikan Psikoloji Birliği [APA], 2024). Son yıllarda üniversite öğrencileri arasında giderek yaygınlaşan finansal stres, bireylerin akademik odaklanmasını ve psikolojik iyilik hâlini tehdit eden en önemli faktörlerden biri olarak kabul edilmektedir (Northern, O'Brien ve Goetz, 2010; Heckman, Lim ve Montalto, 2014). Bu noktada zorlu maddi şartlar nedeniyle bireylerin karşılaşabileceği duygulardan biri de kaygıdır (Ahamed, 2022). Maddi kaygı, bireylerin mevcut ve gelecekteki ekonomik durumlarına dair duydukları yoğun endişe, belirsizlik ve güvensizlik hissi olarak tanımlanmaktadır (Lim vd., 2014). Barınma, ulaşım ve eğitim gibi temel yaşam giderlerinin yarattığı ekonomik baskı, üniversite öğrencileri arasında finansal kaygının giderek yaygınlaşmasına neden olmaktadır (Joo, Durband ve Grable, 2008; Doğan ve Akçalı, 2021). Buna göre bireyler benlikleri, kariyerleri, başarıları, yaşam tarzları gibi kendileri için önemli olan herhangi bir varlığa yönelik tehdit algıladıklarında kaygı duygusunu deneyimleyebilmektedirler (Mortensen, 2014). Joo, Durband ve Grable (2008), finansal stresin, öğrencilerin akademik başarılarını olumsuz etkilediğini ve mali kaygıların bireylerin psikolojik işleyişini sekteye uğrattığını vurgulamaktadır. Zorlu ekonomik koşullar, bu şartlar altında yaşayan bireylerin yaşamı üzerinde oldukça belirgin etkiye sahip olabilmektedir. Maddi kaynakların sınırlı olması bireyler için önemli psikolojik sonuçlara yol açmaktadır (Van Dijk vd., 2022). Maddi kaygının iyilik hâlinin önemli bir yordayıcısı olduğu ve ayrıca psikolojik sıkıntı, depresyon ve genel kaygı gibi faktörlerle yakından ilişkili olduğu saptanmıştır (Ahamed, 2022; Adam vd., 2023; Greene vd., 2016; Karatepe vd., 2023; Mensah vd., 2023; Kim vd., 2019).

Finansal stresin bilişsel etkilerine dair yapılan çalışmalarda da benzer bulgulara ulaşılmıştır. Mani ve arkadaşları (2013), finansal stres altındaki bireylerin dikkat ve konsantrasyon düzeylerinde önemli düşüşler yaşadıklarını, bilişsel kaynaklarının büyük ölçüde maddi sorunlara yönelmesi nedeniyle öğrenme ve planlama gibi işlevlerde bozulmalar meydana geldiğini ifade etmektedir. Bu durum, öğrencinin akademik görevlerine odaklanmasını zorlaştırmakta, motivasyonunu azaltmaktadır. Üniversite öğrencileri ile yapılan çalışmalarda da maddi kaygının akademik performans ve öğrenme düzeyi gibi önemli sonuçları olumsuz yönde etkileyebileceği raporlanmıştır (Noman vd., 2021; Tavitiyaman vd., 2021). Lim ve arkadaşları (2014), uzun süreli maddi kaygıların depresyon ve anksiyete gibi ciddi psikolojik sorunlara da zemin hazırlayabileceğini ortaya koymuştur. Doğan ve Akçalı (2021) ile Nasr ve arkadaşları (2024) ise öğrencilerin geçimlerini sağlamak adına yarı zamanlı

işlerde çalışmak zorunda kaldıklarını ve bu durumun hem akademik başarıyı hem de öğrencinin kişisel gelişimini olumsuz etkilediğini belirtmektedir.

Türkiye özelinde yapılan araştırmalarda da benzer sonuçlar elde edilmiştir. Yavuzer, Meşeci, Demir ve Sertel'in (2005) çalışmasında öğrenci sorunlarını ailenin ekonomik yükünü arttırmak, ulaşım, burs/kredilerin yetersizliği, ekonomik koşullar, yetersiz boş zaman etkinlikleri olarak sıralamıştır. Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin önemli sorun alanlarından biri olarak değerlendirilmektedir. Bu sorunların oluşumuna ve çözümüne yönelik gelişimsel ve önleyici çözümlerin oluşturulamaması sonucunda üniversite öğrencilerinin akademik başarısızlıklarının arttığı, dolayısıyla gençlerin hem zaman açısından hem de ekonomik olarak ciddi kayıplar yaşadıkları belirtilmektedir (Türküm, 2007).

Bu veriler ışığında değerlendirildiğinde, üniversite öğrencilerinde maddi kaygı düzeylerinin yükselmesinin yalnızca ekonomik bir sorun olmadığı; öğrencilerin akademik başarılarını, psikolojik iyi oluşlarını ve bilişsel işleyişlerini doğrudan etkileyen çok boyutlu bir psikososyal problem olarak değerlendirilebilir. Maddi kaygı, bireyin zihinsel kaynaklarını tüketerek dikkat dağınıklığına ve bilişsel kapasitede azalmaya neden olmaktadır (Mani vd., 2013). Bu durumun yarattığı stres ve tükenmişlik hissi ise öğrencilerde motivasyonu düşürerek akademik erteleme davranışını daha yaygın hâle getirmektedir (Balkıs, 2013). Bu nedenle, maddi kaygının akademik erteleme üzerindeki etkilerinin incelenmesi, yalnızca bireysel psikolojik süreçleri anlamak açısından değil; aynı zamanda yükseköğretim kurumlarında sunulan danışmanlık hizmetlerinin geliştirilmesi, burs ve destek programlarının yeniden yapılandırılması ve öğrencilerin akademik işlevselliğini artıracak politikaların oluşturulması açısından da büyük önem taşımaktadır.

1.1 Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinin maddi kaygı düzeyleri ile akademik erteleme davranışları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu kapsamda aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır:

1. Üniversite öğrencilerinin akademik erteleme ve maddi kaygı tutum düzeyleri nasıl bir dağılım göstermektedir?
2. Öğrencilerin maddi kaygı düzeyleri ile akademik erteleme davranışları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
3. Akademik erteleme düzeyleri; cinsiyet, öğrenim düzeyi, çalışma durumu, aylık harcama miktarı ve öğrencilik hayatının finansman biçimi gibi demografik değişkenlere göre anlamlı biçimde farklılık göstermekte midir?

4. Maddi kaygı düzeyi, öğrencilerin akademik erteleme davranışlarını anlamlı düzeyde yordamakta mıdır?
5. Maddi kaygı, cinsiyet, çalışma durumu ve gelir düzeyi gibi değişkenler birlikte ele alındığında, akademik erteleme davranışlarını anlamlı biçimde yordamakta mıdır?

2. Yöntem

2.1 Araştırma Modeli

Bu araştırmada, üniversite öğrencilerinin maddi kaygı düzeyleri ile akademik erteleme davranışları arasındaki ilişkiyi belirlemek ve çeşitli demografik değişkenler (cinsiyet, öğrenim düzeyi, gelir durumu, çalışma durumu, eğitim finansman biçimi vb.) doğrultusunda değişkenler arası ilişkileri belirlemeye yönelik nicel araştırma yöntemlerinden biri olan ilişkisel (korelasyonel) tarama ve yordayıcı ilişkisel model kullanılmıştır. Korelasyonel araştırmalar, iki ve daha fazla değişken arasında nasıl bir ilişki olduğunu ortaya çıkarmak ve bu değişkenler arasındaki neden-sonuç ilişkisi hakkında ipuçları elde etmek için kullanılan araştırmalardır (Büyüköztürk vd., 2010).

2.2. Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Bu araştırmanın evrenini, İstanbul da yer alan devlet ve vakıf üniversitelerinde eğitime devam eden öğrencilerden oluşturmaktadır. Evrenin tamamına ulaşmanın zaman, maliyet ve erişim açısından güçlükler barındırması nedeniyle, araştırma örnekleme kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile oluşturulmuştur. Örneklem grubu ise, evrenden kolay ulaşılabilir örnekleme yoluyla seçin ve bu çalışmaya katılmaya gönüllü 320 üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Kolay ulaşılabilir örnekleme, araştırmacının erişebildiği ve veri toplamanın pratik olduğu bireylerden örneklem seçmesini sağlayan; zaman ve kaynak kısıtları karşısında sıkça tercih edilen olasılık dışı bir örnekleme türüdür (Büyüköztürk vd., 2010). Tablo 1' de örnekleme oluşturan öğrencilere ilişkin betimsel bilgilere yer verilmiştir.

Tablo 1. Araştırma kapsamında yer alan katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları

Değişken		f	%
Cinsiyet	Kadın	179	55,9
	Erkek	141	44,1
Öğrenim Düzeyi	Lisans	245	76,6
	Lisansüstü	75	23,6
Geliri Yeterliliği Algısı	Evet	23	7,2
	Hayır	297	92,8
Aylık Harcama Düzeyi	0-5.000 TL	56	17,5
	5.001-15.000 TL	67	20,9
	15.001-25.000 TL	108	33,8
	25.001 ve Üstü	89	27,8
Çalışma Durumu	Evet, tam zamanlı	88	27,5
	Evet, yarı zamanlı	90	28,1
	Hayır	142	44,4
Akademik Görevleri Son Dakikaya Bırakma	Hiçbir zaman	36	11,3
	Nadiren	64	20,0
	Ara sıra	106	33,1
	Sık sık	63	19,7
	Her zaman	51	15,9
Ekonomik Nedenle Eğitimi Bırakma Düşünme	Evet	33	10,3
	Hayır	287	89,7
Gelecekteki Maddi Kaygı Düzeyi	Hiç kaygım yok	18	5,6
	Düşük düzey kaygılıyım	41	12,8
	Orta düzey kaygılıyım	143	44,7
	Yüksek düzey kaygılıyım	79	24,7
	Çok yüksek düzey kaygılıyım	39	12,2
Öğrencilik Hayatını Finans Etme Biçimi	Aile desteği	109	34,1
	Burs veya Kredi (KYK vb.)	15	4,7
	Kendi gelirim(çalışarak) ve burs alarak	169	52,8
	Kendi gelirim	27	8,4
	Toplam	320	100

Araştırma kapsamında yer alan katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları Tablo 1’de gösterilmiştir. Araştırmaya katılan 320 öğrencinin %55,9’unu kadınlar, %44,1’ini ise erkekler oluşturmuştur. Katılımcıların büyük çoğunluğu %76,6 lisans düzeyinde öğrenim görmekte olup, %23,6’sı lisansüstü düzeydedir. Aylık gelirinin yeterli olduğunu belirten katılımcı oranı %7,2 iken, %92,8’i gelirinin yetersiz olduğunu ifade etmiştir. Katılımcıların aylık kişisel harcama düzeyleri incelendiğinde %33,8’i 15.001–25.000 TL, %27,8’i 25.001 TL ve üzeri harcama yaptığını belirtmiştir. Öğrencilerin %27,5’i tam zamanlı, %28,1’i yarı zamanlı çalışmakta, %44,4’ü ise çalışmamaktadır.

2.3 Verilerin toplanması

Araştırma, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu tarafından 2025-50/05 numaralı kararı ile etik kurul izin süreci tamamlanmıştır. Araştırmada kullanılan Maddi Kaygı Ölçeği ve Akademik Erteleme Ölçeği- Kısa Form ölçekleri için yazarlardan gerekleri izinler alınıp çevrim içi ortama aktarılarak veriler toplanmıştır. Uygulama öncesinde katılımcılara gizlilik konusunda bilgilendirme gerçekleştirilmiş olup katılımların gönüllülük esasına dayandığı vurgulanmıştır. Katılımcıların, çalışmayı tamamlama süresi yaklaşık 5 dakika sürmektedir. Veri toplama sürecinde toplam 320 katılımcıdan geçerli veri elde edilmiştir.

2.4 Veri Toplama Araçları

- **Kişisel Bilgi Formu:** Katılımcıların demografik özelliklerini ortaya koymak için lisans düzeyi, cinsiyet, çalışma durumu vb. değişkenler hakkında bilgi alınan bu form araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.
- **Maddi Kaygı Ölçeği (MKÖ):** Bireylerin maddi kaygı düzeylerini ölçmek üzere Archuleta vd. (2013) tarafından geliştirilen, tek boyut ve yedi maddeden oluşan ve yedili Likert tipinde (1 = hiçbir zaman, 7 = her zaman) bir ölçme aracıdır. Bu ölçme aracından alınabilecek puanlar 7 ile 49 arasında değişmekte, yüksek puan yüksek düzeyde maddi kaygı deneyimlendiğine işaret etmektedir. MKÖ’yü geliştirme çalışmasında açımlayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiş, ölçeğin madde faktör yüklerinin .72 ile .90 arasında olduğu raporlanmıştır. Ölçekteki örnek maddelerden biri “Maddi durumumla ilgili endişelerimi kontrol etmekte zorlanıyorum.” şeklindedir. Ölçeğin güvenilirliği için ise Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı hesaplanmış ve .94 olarak bulunmuştur (Ayvaz ve Şahin, 2024). Bu çalışmada alfa güvenilirlik katsayısı hesaplanmış ve .83 olarak bulunmuştur
- **Akademik Erteleme Ölçeği Kısa Form:** Akademik Erteleme Ölçeği kısa formu, McCloskey’in (2011) yüksek lisans çalışması kapsamında geliştirmiş

olduğu 25 maddelik Akademik Erteleme Ölçeği'nden yararlanılarak oluşturulmuştur. Akademik Erteleme Ölçeği kısa formunda 5 madde yer almaktadır. Katılımcılar her bir maddeyi, "Katılmıyorum" (1) ve "Katılıyorum" (5) arasında değişen 5'li bir derecelendirme üzerinden kendilerine uygunluk düzeyini belirlemektedir. Geçerlik çalışması kapsamında, Yockey (2016) ölçeğin yapı ve yakınsama (convergent validity) geçerliğini test etmiştir. Yapı geçerliği için, açımlayıcı faktör analizi kullanılarak ölçeğin yapısı test edilmiştir. Bulgular ölçeğin tek faktörlü bir yapıya sahip olduğunu ve ölçekteki maddelerin faktör yüklerinin .73 ile .86 arasında değiştini göstermiştir. Yakınsama geçerliliği kapsamında Akademik Erteleme Ölçeği kısa formu ile Tuckman Erteleme Ölçeği ve Erteleme Davranışı Değerlendirme Ölçeği Öğrenci Formu arasındaki korelasyona bakılmıştır. Korelasyon analizi bulguları, Akademik Erteleme Ölçeği kısa formunun, Tuckman Erteleme Ölçeği ($r = .79, p < .001$) ve Erteleme Davranışı Değerlendirme Ölçeği Öğrenci Formu ($r = .54, p < .001$) ile ilişkili olduğunu göstermiştir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı, Cronbach $\alpha = .87$ olarak rapor edilmiştir (Balkıs ve Duru, 2022). Bu çalışmada ise Cronbach alfa güvenirlik katsayısı hesaplanmış ve .73 olarak bulunmuştur

2.5 Verilerin Analizi

Araştırma verileri, istatistiksel analiz için kullanılan paket bir program aracılığıyla analiz edilmiştir (Bir önceki eleştirmenin önerisiyle bu değişiklik yapılmıştır). Öncelikle değişkenlerin dağılım özelliklerini belirlemek amacıyla normallik analizleri yapılmış; çarpıklık-basıklık değerleri ve görsel histogramlar incelenerek değişkenlerin normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Bu doğrultuda parametrik testler tercih edilmiştir. Araştırmada, öğrencilerin maddi kaygı düzeyleri ile akademik erteleme davranışları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla Pearson korelasyon analizi uygulanmıştır. Ayrıca, katılımcıların demografik özelliklerine (cinsiyet, öğrenim düzeyi, çalışma durumu, aylık harcama düzeyi, gelir yeterliliği algısı, öğrencilik finansman şekli vb.) göre maddi kaygı ve akademik erteleme düzeylerinde anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Buna ek olarak, ölçeklerin her bir maddesine ve demografik değişkenlere ilişkin frekans (f) ve yüzde (%) dağılımları hesaplanmış; betimsel istatistikler (ortalama, standart sapma, minimum, maksimum) incelenmiştir.

3. Bulgular

Bu bölümde araştırmaya katılan yetişkinlere uygulanan maddi kaygı ile akademik erteleme ölçeklerinden elde edilen verilerin analiz sonuçları belirtilmiştir.

Tablo 2. Maddi Kaygı Ölçeği (MKÖ) ve Akademik Erteleme Ölçeği 'ne (AEÖ) Ait Betimsel İstatistikler

Ölçekler	n	Ortalama	Standart Sapma
MKÖ	320	25,52	7,894
AEÖ	320	16,47	3,43

Maddi Kaygı Ölçeği ve Akademik Erteleme Ölçeğine ait betimsel istatistiksel Tablo 2'de gösterilmiştir. Araştırmaya katılan 320 üniversite öğrencisinden elde edilen verilere göre, maddi kaygı düzeyine ilişkin ortalama puan 25,52 (SS = 7.89), akademik erteleme puanına ilişkin ortalama ise 16,47 (SS = 3.43) olarak hesaplanmıştır. Bu bulgular, katılımcıların genel olarak orta-yüksek düzeyde maddi kaygı yaşadıklarını ve akademik görevleri zamanında yerine getirmede zaman zaman zorlandıklarını göstermektedir. Ölçeklerin standart sapma değerlerinin makul düzeyde olması, örneklem içinde homojen bir dağılım olduğunu ve değişkenlerin normal dağıldığını göstermektedir.

Tablo 3. Gelecekteki Maddi Kaygı ile Akademik Erteleme Ölçeği (AEÖ) Toplam Puanı Arasındaki Pearson Korelasyon Sonuçları

		AEÖ	Gelecekteki Maddi Kaygı
AEÖ	r	1	.195* *
	p		< .001
	N	320	320
Gelecekteki maddi kaygı	r	.195* *	1
	p	< .001	
	N	320	320

Katılımcıların gelecekteki maddi durumlarına yönelik kaygı düzeyleri ile akademik erteleme davranışları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Pearson korelasyon analizi sonuçları Tablo 3'de gösterilmiştir. Bu iki değişken arasında pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r = .195$, $p < .001$). Bu bulgu, bireylerin geleceğe dair maddi kaygıları arttıkça akademik görevlerini erteleme eğilimlerinin de arttığını göstermektedir. Ancak korelasyon katsayısının düşük düzeyde olması, bu ilişkinin zayıf olduğunu ve akademik ertelemeyi etkileyen başka değişkenlerin de olabileceğini işaret etmektedir.

Tablo 4. Akademik Görevleri Son Dakikaya Bırakma Sıklığı ile Maddi Kaygı Ölçeği (MKÖ) Toplam Puanı Arasındaki Pearson Korelasyon Sonuçları

		MKÖ	Akademik Görevleri Son Dakikaya Bırakma Sıklığı
Maddi Kaygı Ölçeği	r	1	.033
	p		.561
	N	320	320
Akademik görevleri son dakikaya bırakma sıklığı	r	.033	1
	p	.561	
	N	320	320

Katılımcıların ders ve ödevlerini son dakikaya bırakma sıklıkları ile genel maddi kaygı düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan korelasyon analizi sonuçları Tablo 4’ te gösterilmiştir. İki değişken arasında istatistiksel olarak anlamlı olmayan ve çok düşük düzeyde bir ilişki bulunmuştur ($r = .033$, $p = .561$). Bu sonuç, bireylerin akademik görevlerini son ana bırakma davranışlarının genel maddi kaygı düzeyleriyle ilişkisiz olduğunu ortaya koymaktadır. Dolayısıyla, son dakikacılığın temelinde maddi stres faktörlerinin yer almadığı, bu davranışın daha çok bilişsel veya alışkanlık temelli olabileceği düşünülebilir.

Tablo 5. Cinsiyete Göre Maddi Kaygı ve Akademik Erteleme Ölçeklerinin Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin t-Testi Sonuçları

	Cinsiyet	n	Ortalama	Sd	t	p	Cohen's d
Maddi Kaygı Ö.	Kadın	179	24.01	8.40	-4.028	0.0	-.442
	Erkek	141	27.43	6.76			
Akademik Erteleme Ö.	Kadın	179	16.39	3.75	-0.507	0.612	-.057
	Erkek	141	16.58	2.98			

Cinsiyete göre yapılan bağımsız örneklem için t-testi sonuçları Tablo 5’de gösterilmiştir. Analiz sonuçlarına göre, erkek öğrencilerin maddi kaygı puan ortalaması (Ort.= 27.43), kadın öğrencilerden (Ort.= 24.01) anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur ($t(318) = -4.028$, $p < .001$). Bu bulgu, erkek öğrencilerin kadın öğrencilere kıyasla ekonomik anlamda daha fazla kaygı yaşadıklarını ortaya koymaktadır. Etki büyüklüğü Cohen’s d = -0.442 olarak hesaplanmış ve orta düzeyde bir etkiye işaret etmektedir.

Öte yandan, akademik erteleme puanları açısından kadın (Ort.= 16.39) ve erkek öğrenciler (Ort.= 16.58) arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($t[318] = -0.507$, $p = .612$). Bu sonuç, akademik erteleme davranışının cinsiyete göre değişmediğini ve her iki grubun da benzer düzeyde erteleme eğiliminde olduğunu göstermektedir. Cohen's $d = -0.057$ değeri, etki büyüklüğünün çok düşük olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 6. Öğrenim Düzeyine Göre Maddi Kaygı ve Akademik Erteleme Ölçeklerinin Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin t-Testi Sonuçları

	Öğrenim	n	Ortalama	Sd	t	p	Cohen's d
Maddi Kaygı Ö.	Lisans	245	25.76	8.57	0.998	0.319	.132
	Lisansüstü	75	24.72	5.07			
Akademik Erteleme Ö.	Lisans	179	16.52	3.64	0.476	0.634	.063
	Lisansüstü	141	16.31	2.63			

Öğrencilerin öğrenim düzeylerine göre maddi kaygı ve akademik erteleme düzeyleri karşılaştırıldığı t-Testi sonuçları Tablo 6'da gösterilmiştir. Lisans öğrencileri ile lisansüstü öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Maddi kaygı puanları açısından lisans öğrencilerinin ortalaması 25.76, lisansüstü öğrencilerin ortalaması ise 24.72 olarak hesaplanmış ve bu fark anlamlı bulunmamıştır ($t[318] = 0.998$, $p = .319$). Cohen's $d = .132$ değeri ise etki büyüklüğünün düşük düzeyde olduğunu göstermektedir. Benzer şekilde, akademik erteleme puanları açısından da lisans (Ort. = 16.52) ve lisansüstü öğrenciler (Ort. = 16.31) arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($t[318] = 0.476$, $p = .634$). Bu sonuçlar, öğrenim düzeyinin hem maddi kaygı hem de akademik erteleme davranışı üzerinde belirleyici bir faktör olmadığını ortaya koymaktadır. Ayrıca Cohen's $d = .063$ değeri, söz konusu etkinin ihmal edilebilir düzeyde olduğunu göstermektedir.

Tablo 7. Öğrencilik Hayatını Nasıl Finanse Ettiklerine Göre Akademik Erteleme Puanlarının ANOVA Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	147.322	3	49.107	4.303	.005
Gruplar İçi	3606.424	316	11.413		
Toplam	3753.747	319			

Katılımcıların öğrencilik hayatlarını finanse etme biçimlerine göre akademik erteleme davranışlarında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) Tablo 7’de gösterilmiştir. Analiz sonucunda, gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur ($F[3, 316] = 4.303, p = .005$). Bu bulgu, öğrencilik hayatını farklı şekillerde finanse eden bireylerin akademik erteleme düzeylerinin birbirinden anlamlı şekilde farklılaştığını göstermektedir. Bu farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Tukey HSD post-hoc analizi sonuçlarına göre, ailesinden maddi destek alan öğrenciler ile kendi geliri olup burs alan öğrenciler ($p = .035$) ve ailesinden destek alan öğrenciler ile yalnızca kendi geliriyle geçinen öğrenciler ($p = .017$) arasında akademik erteleme puanları açısından anlamlı fark bulunmuştur. Bu durum, ekonomik sorumluluğu bireysel olarak üstlenen öğrencilerin akademik erteleme davranışlarının, ailesinden maddi destek alan öğrencilere kıyasla farklılaştığını göstermektedir.

Tablo 8. Maddi Kaygı, Gelecekteki Maddi Kaygı ve Aylık Harcamanın Yordayıcı Değişken Olarak Akademik Erteleme ve Maddi Kaygı Üzerindeki Etkilerine İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Yordayıcı Değişken	Yordanan Değişken	B	β	Standart Hata	t	F	R ²
MKTP	AETP	0.164	0.377	0.023	7.265	52.78	0.142
Gelecekteki Maddi Kaygı	MKTP	2.755	0.354	0.031	6.748	45.55	0.125
Aylık Harcama	MKTP	2.324	0.310	0.053	5.824	33.94	0.096

Not: ** $p < .001$ düzeyinde anlamlıdır. AETP: Akademik Erteleme Toplam Puanı; MKTP: Maddi Kaygı Toplam Puanı.

Araştırmada, maddi kaygı düzeyinin akademik erteleme davranışlarını yordayıp yordamadığını belirlemek amacıyla yapılan basit doğrusal regresyon analizine Tablo 8’de gösterilmiştir. Maddi kaygının akademik ertelemeyle anlamlı düzeyde yordadığı bulunmuştur ($\beta = .377, t = 7.265, p < .001$). Modelin açıklayıcılık düzeyi %14,2’dir ($R^2 = .142$). Bu sonuç, maddi kaygı düzeyi arttıkça akademik erteleme davranışlarının da arttığını göstermektedir. Ayrıca, öğrencilerin gelecekteki maddi durumlarına ilişkin kaygı düzeylerinin genel maddi kaygı puanlarını anlamlı şekilde yordadığı belirlenmiştir ($\beta = .354, t = 6.748, p < .001$). Modelin açıklayıcılığı %12,5 düzeyindedir ($R^2 = .125$), bu da geleceğe yönelik ekonomik endişelerin bireyin mevcut maddi stres düzeyini artırdığını göstermektedir. Son olarak, öğrencilerin aylık harcama düzeylerinin de maddi kaygı puanları üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğu

bulunmuştur ($\beta = .310$, $t = 5.824$, $p < .001$). Bu modelin açıklayıcılık düzeyi ise %9,6'dır ($R^2 = .096$). Bu sonuçlar, öğrencilerin maddi kaynakları üzerindeki hem mevcut hem de geleceğe dair baskıların akademik ve duygusal düzeyde anlamlı etkiler doğurduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 9. Akademik Erteleme Üzerine Kurulan Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli Sonuçları

Yordayıcı Değişken	B	β	Standart Hata	t	p	VIF
(Sabit)	12.533	—	2.269	5.524	< .001	—
Çalışma Durumu	-0.532	-.129	0.267	-1.993	.047	1.458
Gelir Yeterliliği Algısı	1.630	.123	0.735	2.217	.027	1.071
Finansman Yeterliliği	0.306	.093	0.211	1.454	.147	1.422
Maddi Kaygı Düzeyi	0.540	.160	0.183	2.947	.003	1.022
Ekonomik Nedenle Eğitim Bırakma Düşüncesi	-0.278	-.025	0.637	-0.437	.663	1.115

Akademik Erteleme Üzerine Kurulan Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli Sonuçları Tablo 9'da gösterilmiştir. Yapılan çoklu doğrusal regresyon analizi sonucunda, öğrencilerin akademik erteleme davranışlarını yordamak amacıyla oluşturulan modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür ($F[5, 314] = 6.860$, $p < .001$). Modele dahil edilen beş bağımsız değişken birlikte, akademik erteleme toplam puanlarındaki varyansın %9.8'ini açıklamaktadır ($R^2 = .098$; Düzeltilmiş $R^2 = .084$). Regresyon katsayılarına bakıldığında, “Gelecekteki maddi kaygı düzeyiniz nedir?” ($\beta = .160$, $t = 2.947$, $p = .003$), “Aylık gelirinizi yeterli buluyor musunuz?” ($\beta = .123$, $t = 2.217$, $p = .027$) ve “Çalışıyor musunuz” ($\beta = -.129$, $t = -1.993$, $p = .047$) değişkenlerinin akademik erteleme üzerinde anlamlı ve bağımsız etkiler gösterdiği belirlenmiştir. Bu bulgular, geleceğe yönelik ekonomik endişelerin ve gelir yetersizliğinin akademik ertelemeyi artırıcı bir faktör olduğunu; buna karşılık çalışıyor olmanın ise erteleme davranışını azaltıcı yönde etkide bulunduğunu göstermektedir. Diğer iki değişken olan “Öğrencilik hayatınızı nasıl finanse edersiniz?” ($p = .147$) ve “Daha önce ekonomik sebeplerle eğitimi bırakmayı düşünme durumu” ($p = .663$) ise istatistiksel olarak anlamlı bir yordayıcı olmamıştır. VIF değerlerinin tamamının 1.5'in altında ve tolerans değerlerinin .60'ın üzerinde olması, modelde çoklu bağlantı sorunu bulunmadığını göstermektedir. Bu sonuçlar, öğrencilerin akademik sorumluluklarını erteleme davranışlarında finansal kaygıların ve çalışma koşullarının belirli olabileceğini ortaya koymuştur.

4. Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmanın temel amacı, üniversite öğrencilerinin maddi kaygı düzeyleri ile akademik erteleme davranışları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Elde edilen bulgular, öğrencilerin gelecekteki ekonomik durumlarına ilişkin kaygı düzeyleri arttıkça akademik görevleri erteleme eğilimlerinin de arttığını göstermiştir. Elde edilen bulgular, ekonomik stres faktörlerinin öğrencilerin akademik işlevselliği üzerinde önemli bir engel oluşturduğunu ve literatürdeki teorik yaklaşımlarla tutarlı bir örüntü sergilediğini göstermektedir.

Araştırmanın temel bulgusu, maddi kaygı düzeyi arttıkça akademik erteleme davranışının da anlamlı düzeyde arttığıdır ($\beta = .377, p < .001$). Bu sonuç, uluslararası literatürde Joo, Durband ve Grable (2008) tarafından ortaya konan, finansal stresin öğrencilerin ders yükünü azaltma, devamsızlık ve akademik odaklanma sorunu yaşama riskini artırdığı yönündeki bulgularla doğrudan örtüşmektedir. Finansal kaygının ertelemeyi tetiklemesi, davranışsal iktisat ve psikoloji literatüründe “Kıtlık (Scarcity) Teorisi” ile açıklanabilir. Mani ve arkadaşları (2013), yoksulluk veya finansal darlığın bireylerin zihinsel “bant genişliğini” (cognitive bandwidth) işgal ettiğini ve bu durumun planlama, karar verme ve dürtü kontrolü gibi yönetici işlevleri zayıflattığını savunmaktadır. Mevcut çalışmadaki öğrenciler de benzer şekilde, zihinsel kaynaklarını ekonomik hayatta kalma stratejilerine harcadıkları için akademik görevlerin gerektirdiği bilişsel yükü kaldıramayarak erteleme davranışına yönelmiş olabilirler. Ayrıca bulgular, Richardson, Elliott ve Roberts (2013) tarafından yapılan ve finansal zorlukların öğrencilerde mental sağlık sorunlarını ve kaçınma davranışlarını tetiklediğini gösteren meta-analiz sonuçlarıyla da paralellik göstermektedir. Steel (2007), akademik ertelemenin temelinde “öz-düzenleme başarısızlığı” (self-regulatory failure) yattığını belirtmiştir. Finansal stresin yarattığı sürekli kaygı hâli, bireyin öz-düzenleme kaynaklarını tüketerek (ego depletion), ders çalışma gibi irade gerektiren eylemleri başlatmasını zorlaştırmaktadır.

Cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde, çalışmamızda erkek öğrencilerin kadınlara göre anlamlı düzeyde daha yüksek maddi kaygı taşıdığı, ancak erteleme davranışında cinsiyete göre bir fark olmadığı görülmüştür. Bu bulgu, batı literatüründeki bazı çalışmalarla farklılaşmaktadır. Örneğin Brougham ve arkadaşları (2009), kadın üniversite öğrencilerinin finansal stres kaynaklarından erkeklere göre daha fazla etkilendiğini rapor etmiştir. Mevcut çalışmada erkeklerin daha kaygılı çıkması, Türk kültüründeki toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında erkeğe atfedilen “ailenin geçimini sağlama” ve “geleceği kurma” baskısının üniversite yıllarında dahi hissedilmesiyle

açıklanabilir. Ancak bu yüksek kaygının ertelemeye dönüşmemesi (Çıkrıkçı ve Erzen, 2016), Balkıs ve Duru (2017)'nin de belirttiği gibi, ertelemenin cinsiyetten ziyade kişilik özellikleri ve motivasyonel süreçlerle daha ilişkili olmasıyla temellendirilebilir.

Dikkat çekici bir diğer bulgu ise eğitimi kendi geliriyle finanse eden (çalışan) öğrencilerin, ailesinden destek alanlara göre daha az erteleme davranışı göstermesidir. Literatürde çalışmanın zaman kısıtlılığı yaratarak akademik başarıyı düşürebileceğine dair görüşler olsa da (Nonis ve Hudson, 2006); bu çalışma, sorumluluk almanın ertelemeyi azalttığını göstermektedir. Bu durum, Tice ve Baumeister (1997)'in işaret ettiği gibi, zamanı kısıtlı olan bireylerin “zaman yönetimi” becerilerini zorunlu olarak geliştirmeleriyle açıklanabilir. Kendi eğitimi finanse eden öğrenciler, eğitimin maliyetini (opportunity cost) daha somut hissettikleri için akademik görevlere daha yüksek bir “değer” atfetmekte ve bu da erteleme eğilimini düşürmektedir.

Sonuç olarak, maddi kaygının öğrencilerin akademik işlevselliklerini olumsuz etkilediği, Sirois (2004) ile Aydoğan ve Özbay (2012)'in vurguladığı gibi sağlık, stres ve mükemmeliyetçilik gibi çok boyutlu değişkenlerle ele alınması gerektiğini göstermekte ve özellikle ekonomik belirsizliklerin arttığı dönemlerde bu etkinin daha da belirginleştiği söylenebilir. Bu çalışma, üniversite öğrencilerinin finansal streslerinin yalnızca ekonomik değil, bilişsel ve davranışsal düzeyde de olumsuz etkiler yarattığını ortaya koyarak literatüre katkı sağlamaktadır.

4.1 Öneriler

Araştırmanın verileri ışığında aşağıdaki önerilerde bulunulabilir;

4.1.1 Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- Gelecekte yapılacak araştırmalarda farklı illerde bulunan çeşitli üniversitelerden daha geniş örneklemeler seçilerek sonuçların genellenebilirliği artırılabilir.
- Nicel verilerin yanında nitel yöntemler (örneğin derinlemesine görüşmeler) kullanılarak öğrencilerin finansal stresle başa çıkma süreçleri daha kapsamlı biçimde incelenebilir.
- Araştırmacılar, maddi kaygının, psikolojik iyi oluş ve yaşam doyumu üzerindeki etkilerini çok değişkenli modellerle test edebilir.

4.1.2 Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

- Üniversitelerin psikolojik danışma birimleri, finansal stresle başa çıkma,

öz-düzenleme ve zaman yönetimi becerilerini geliştirmeye yönelik eğitim programları düzenleyebilir.

- Kendi geçimini sağlayan öğrenciler için esnek ders programları ve çevrimiçi ders materyalleri sunularak hibrit bir modelle akademik başarıları desteklenmelidir.
- Kariyer merkezleri, öğrencilerin geleceğe dair ekonomik belirsizliklerini azaltacak iş/staj olanakları, kariyer danışmanlığı ve özgeçmiş hazırlama gibi hizmetleri yaygınlaştırmalıdır.

4.1.3 Politika Yapıcılara Yönelik Öneriler

- Devlet kurumları, üniversite öğrencilerine yönelik burs ve kredi sistemlerini güncel ekonomik koşullara göre düzenlemeli, destek miktarlarını yaşam maliyetlerine uyumlu hale getirmelidir.
- Kamu kurumları ve özel sektör iş birliğiyle öğrenciler için yarı zamanlı istihdam olanakları artırılabilir; bu işlerin öğrencilerin akademik takvimine uygun şekilde düzenlenmesi sağlanabilir.

4.1.4 Sınırlılıklar

Bu araştırmanın sonuçları değerlendirilirken bazı sınırlılıklar göz önünde bulundurulmalıdır. İlk olarak araştırma, Türkiye'nin 2024–2025 dönemindeki özgün ekonomik koşulları bağlamında yürütülmüştür; maddi kaygı düzeylerinin dönemsel dalgalanmalara açık olması nedeniyle bulguların farklı ekonomik konjonktürlerde değişiklik gösterebileceği dikkate alınmalıdır. İkinci olarak çalışma kesitsel (cross-sectional) bir desene sahiptir; verilerin tek bir zaman diliminde toplanmış olması, değişkenler arasında kesin bir nedensellik ilişkisi kurulmasını engellemekte, yalnızca ilişkisel ipuçları sunmaktadır. Üçüncü olarak, veriler kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemiyle ve ağırlıklı olarak İstanbul ilindeki üniversite öğrencilerinden toplanmıştır. Olasılık dışı örnekleme yönteminin kullanılması, örneklemin temsiliyetini sınırlamakta ve sonuçların genellenebilirliğini kısıtlamaktadır. Dördüncü bir sınırlılık, kullanılan Akademik Erteleme Ölçeği Kısa Formu'nun bu çalışmadaki iç tutarlılık katsayısının (Cronbach alfa = .73) kabul edilebilir sınırdan düşük olmasıdır; bu durum ölçeğin bağlamsal olarak farklı yorumlanmış olabileceğini düşündürmektedir. Son olarak, verilerin katılımcıların kendi algılarına dayalı öz-bildirim (self-report) yoluyla toplanması, “sosyal beğenirlik” veya “yanıtlayıcı yanlılığı” (response bias) riskini beraberinde getirmektedir.

KAYNAKÇA

- Adam, I., Dayour, F., & Kimbu, A. N. (2023). Crisis-induced financial anxiety, social support, sociopsychological wellbeing, and commitment to work in the tourism sector. *Development Southern Africa*, 40(5), 1014–1037. <https://doi.org/10.1080/0376835X.2023.2165042>
- Ahamed, A. (2022). COVID-19-induced financial anxiety and state of the subjective well-being among the Bangladeshi middle class: the effects of demographic conditions. *International Journal of Happiness and Development*, 7(2), 142. <https://doi.org/10.1504/IJHD.2022.124893>
- Akbay S.E. & Gizir C.A. (2010). Cinsiyete göre üniversite öğrencilerinde akademik erteleme davranışı: akademik güdülenme, akademik özyeterlik ve akademik yüklemle stillerinin rolü. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 60
- APA Dictionary of Psychology (2024). Anxiety, 09.01.2024, Retrieved from, <https://dictionary.apa.org/anxiety>
- Archuleta, K. L., Dale, A. K., & Spann, S. M. (2013). College students and financial distress: exploring debt, financial satisfaction, and financial anxiety. *Journal of Financial Counseling and Planning*, 24(2), 50–62. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1043230.pdf>
- Astuti, B., Purnama, D. S., Kurniasari, M., & Lestari, R. (2021). *Profile of problems faced by students attending counseling services at Yogyakarta State University*. In The 2nd International on Meaningful Education (2nd ICMEd), *KnE Social Sciences*, pp. 417–425. DOI: <https://doi.org/10.18502/kss.v6i2.10005>
- Atak, H. (2011). Yetişkinliğe aşamalı geçiş: Beliren yetişkinlik tek bir ana yol mu? *İlköğretim Online*, 10(1), 51-67. <https://doi.org/10.17051/IO.11126>
- Aydoğan, D., & Özbay, Y. (2012). Lise öğrencilerinde akademik erteleme davranışının sürekli kaygı, benlik saygısı ve bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*.
- Ayvaz A. ve Şahin E. S., (2024). Maddi Kaygı Ölçeğinin (Mkö) Türkçeye Uyarlanması: Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 33 (2), 257-268. <https://doi.org/10.35379/cusosbil.1424009>
- Balkıs, M. (2013). The relationship between academic procrastination and students' burnout. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(28-1).
- Balkıs, M. ve Duru, E. (2022). Akademik Erteleme Ölçeği'nin Kısa Formunun psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Pamukkale Eğitim Fakültesi Dergisi*, 54, 410-425. <https://doi.org/10.9779/pauefd.952291>
- Balkıs, M., & Duru, E. (2010). Akademik erteleme eğilimi, akademik başarı ilişkisinde genel ve performans benlik saygısının rolü. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(27), 159-170
- Balkıs, M., & Duru, E. (2017). The role of self-esteem and self-efficacy in academic procrastination. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 17(1), 151–166. <https://doi.org/10.15390/ES.2014.1279>
- Baltacı, A. (2017). Erteleme davranışı eğilimi ve beş faktörlü kişilik özellikleri arasındaki ilişkiler: okul yöneticileri üzerine bir araştırma. *International Journal of Contemporary Educational Studies (IntJCES)*, 3(1), 56-80.

Brougham, R. R., Zail, C. M., Mendoza, C. M., & Miller, J. R. (2009). Stress, sex differences, and coping strategies among college students. *Current psychology*, 28(2), 85-97. <https://doi.org/10.1007/s12144-009-9047-0>

Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.

Ceyhan, A. A. (2006). An investigation of adjustment levels of Turkish university students with respect to perceived communication skill levels. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 34(4), 367-380. <https://doi.org/10.2224/sbp.2006.34.4.367>

Çakıcı, D. (2003). *Erteleme davranışı: Akademik erteleme üzerinde bir çalışma* (Yayın No. 205276) [Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi]

Çıkrıkçı, Ö., & Erzen, E. (2016). Cinsiyetin akademik erteleme üzerindeki etkisi: Meta-analiz. doi: 10.16986/HUJE.2016015387

Deniz, M. (2006). The relationships among coping with stress, life satisfaction, decision-making styles and decision self-esteem: An investigation with Turkish university students. *Social Behavior and Personality: an international journal*, 34(9), 1161-1170. DOI: 10.2224/sbp.2006.34.9.1161

Doğan, H., & Akçalı, G. (2021). Üniversite öğrencilerinin yaşadıkları sosyo-ekonomik sorunlar üzerine bir inceleme. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 309-316. <https://doi.org/10.32329/uad.903559>

Ellis, A., ve Knaus, W. J. (1977). *Overcoming Procrastination*. NY: A Signet Book

Ferrari, J. R. (2010). *Still procrastinating?: The no regrets guide to getting it done*. John Wiley & Sons.

Erdoğan, S., Şanlı, H., & Şimşek Bekir, H. (2005). Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencilerinin üniversite yaşamına uyum durumları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(2), 479-496.

Gizir, C. A. (2005). Orta Doğu Teknik Üniversitesi son sınıf öğrencilerinin problemleri üzerine bir çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2).

Greene, D. C., Britton, P. J., & Shepherd, J. B. (2016). LGBTQ aging: Mental health at midlife and older adulthood. *Journal of Lgbt Issues in Counseling*, 10(4), 180-196. <https://doi.org/10.1080/15538605.2016.1233839>

Heckman, S., Lim, H., & Montalto, C. (2014). Factors related to financial stress among college students. *Journal of Financial Therapy*, 5(1), 3.

DOI: 10.4148/1944-9771.1063

Joo, S.-H., Durband, D. B., & Grable, J. E. (2008). The academic impact of financial stress on college students. *Journal of College Student Retention: Research, Theory & Practice*, 10(3), 287-305. <https://doi.org/10.2190/CS.10.3.c>

Karatepe, O. M., Çolakoğlu, Ü., Yurcu, G., & Kaya, Ş. (2023). Do financial anxiety and generalized anxiety mediate the effect of perceived organizational support on service employees' career commitment? *International Journal of Contemporary Hospitality Management*. DOI: 10.1108/IJCHM-08-2022-0929

Kim, Y. K., Lim, Y., Maleku, A., Kagotho, N., & Yang, M. (2019). Financial stress and depression among african refugees in the southern united states: A serial multiple mediation analysis of financial selfefficacy and financial anxiety. *Journal of Immigrant & Refugee Studies*, 18(2), 151-171. <https://doi.org/10.1080/15562948.2019.1593571>

- Klassen, R. M., Krawchuk, L. L., & Rajani, S. (2008). Academic procrastination of undergraduates: Low self-efficacy to self-regulation. *Journal of Social Psychology, 148*(5), 565–586. DOI: 10.1016/j.cedpsych.2007.07.001
- Lim, H., Heckman, S., Letkiewicz, J., & Montalto, C. (2014). Financial stress, self-efficacy, and financial help-seeking behavior of college students. *Journal of Financial Counseling and Planning, 25*(2), 148–160.
- Mani, A., Mullainathan, S., Shafir, E., & Zhao, J. (2013). Poverty impedes cognitive function. *Science, 341*(6149), 976–980. DOI: 10.1126/science.1238041
- McCloskey, J. D. (2011). Finally, my thesis on academic procrastination (Master's thesis). Retrieved from ProQuest, UMI Dissertations Publishing. (1506326).
- Mensah, C., Azila-Gbettor, E. M., Amissah, E. F., & Addison, E. (2022). COVID-19, financial anxiety and the psychological well-being of hotel workers. *International Journal of Hospitality & Tourism Administration, 24*(1), 142–165. <https://doi.org/10.1080/15256480.2022.2055692>
- Mortensen, R. (2014). Anxiety, work, and coping. *The Psychologist-Manager Journal, 17*(3), 178–181. <https://doi.org/10.1037/mg0000020>
- Nasr, R., Abdel Rahman, A., Haddad, C., Nasr, N., Karam, J., ... & Alami, N. (2024). The impact of financial stress on student wellbeing in Lebanese higher education. *BMC Public Health, 24*, 1809. DOI: 10.1186/s12889-024-19312-0
- Noman, M., Kaur, A., & Nafees, N. (2021). Covid-19 fallout: Interplay between stressors and support on academic functioning of Malaysian university students. *Children and Youth Services Review, 125*, 106001. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2021.106001>
- Nonis, S. A., & Hudson, G. I. (2006). Academic performance of college students: Influence of time spent studying and working. *Journal of education for business, 81*(3), 151-159. DOI: 10.3200/JOEB.81.3.151-159
- Northern, J. J., O'Brien, W. H., & Goetz, P. W. (2010). The development, evaluation, and validation of a financial stress scale for undergraduate students. *Journal of College Student Development, 51*(1), 79-92. <https://doi.org/10.1353/csd.0.0108>
- Özer, B. U., & Topkaya, N. (2011). Akademik erteleme ve sınav kaygısı. Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 2(2), 12-19.
- Potts, T. J. (1987). Predicting procrastination on academic tasks with self-report personality measures. *Unpublished Doctoral Dissertation. Hofstra University, New York, USA*
- Richardson, T., Elliott, P., & Roberts, R. (2013). The relationship between personal unsecured debt and mental and physical health: a systematic review and meta-analysis. *Clinical psychology review, 33*(8), 1148-1162. DOI: 10.1016/j.cpr.2013.08.009
- Sirois, F. M. (2004). Procrastination and counterfactual thinking: Avoiding what might have been. *British journal of social psychology, 43*(2), 269-286. DOI: 10.1348/0144666041501660
- Solomon, L. J., & Rothblum, E. D. (1984). Academic procrastination: Frequency and cognitive-behavioral correlates. *Journal of Counseling Psychology, 31*, 503-509. <https://doi.org/10.1037/0022-0167.31.4.503>
- Rothblum, E. D., Solomon, L. J., & Murakami, J. (1986). Affective, cognitive, and behavioral differences between high and low procrastinators. *Journal of counseling psychology, 33*(4), 387.

- Steel, P. (2007). The nature of procrastination: A meta-analytic and theoretical review of quintessential self-regulatory failure. *Psychological Bulletin*, 133(1), 65-94. DOI: 10.1037/0033-2909.133.1.65
- Tavitiyaman, P., Ren, L., & Fung, C. (2021). Hospitality students at the online classes during COVID-19 – How personality affects experience? *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 28, 100304. <https://doi.org/10.1016/j.jhlste.2021.100304>
- Tice, D. M., & Baumeister, R. F. (1997). Longitudinal study of procrastination, performance, stress, and health: The costs and benefits of dawdling. *Psychological Science*, 8(6), 454-458. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9280.1997.tb00460.x>
- Tice, D. M., & Baumeister, R. F. (1997). Longitudinal study of procrastination, performance, stress, and health: The costs and benefits of dawdling. *Psychological science*, 8(6), 454-458. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9280.1997.tb00460.x>
- Türküm, A. S. (2007). Üniversite gençliğine yönelik psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri. *Gelişen Psikolojik Danışma ve Rehberlik: Meslekleşme Sürecindeki İlerlemeler*, 1, 201-218.
- Uzun Özer, B., Demir, A., & Ferrari, J. R. (2009). Exploring academic procrastination among Turkish students: Possible gender differences in prevalence and reasons. *The Journal of Social Psychology*, 149(2), 241-257. DOI: 10.3200/SOCP.149.2.241-257
- Van Dijk, W. W., Van Der Werf, M. M. B., & Van Dillen, L. F. (2022). The psychological inventory of financial scarcity (pifs): A psychometric evaluation. *Journal of Behavioral and Experimental Economics*, 101, 101939. <https://doi.org/10.1016/j.socec.2022.101939>
- Wadkins, T. A. (1999). The relation between self-reported procrastination and behavioral procrastination. *Yayınlanmamış Doktora Tezi, University of Nebraska, Nebraska*.
- Yavuzer, H., Meşeci, F., Demir, İ., & Sertel, Ç. (2005). Günümüz üniversite gençliğinin sorunları. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 79
- Yockey, R. D. (2016). Validation of the short form of the academic procrastination scale. *Psychological reports*, 118(1), 171-179